

Lidia Fiejdasz-Buczek

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Lidia Fiejdasz-Buczek

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej:

27.04.2004 r. – dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra prawa kanonicznego na podstawie ukończenia studiów wyższych na kierunku Prawo Kanoniczne na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL w latach 1999-2004

05.07.2004 r. – dyplom licencjata prawa kanonicznego (tytuł kościelny)

27.06.2005 r. – dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra prawa na podstawie ukończenia studiów wyższych na kierunku Prawo na Wydziale Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL w latach 2001-2005

02.04.2009 r. – dyplom potwierdzający uzyskanie stopnia doktora nauk prawnych w zakresie prawa nadanego uchwałą Rady Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL z dnia 9 grudnia 2008 r.

Tytuł rozprawy doktorskiej: *Działania przeciw jedności duchowieństwa rzymskokatolickiego na podstawie akt Wydziału do Spraw Wyznań Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie*

Promotor: o. dr hab. Wiesław Bar, prof. KUL

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Henryk Misztal, KUL

ks. dr hab. Krzysztof Warchałowski, prof. UKSW

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

1.10.2007 r. – 30.09.2010 r. – asystent w Katedrze Prawa Kanonizacyjnego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL

Od 1.10.2010 r. – **adiunkt** w Katedrze Prawa Kanonizacyjnego (obecnie Prawa Kanonizacyjnego i Sakramentów Świętych), Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. Dz.U. 2017 poz. 1789)

a) tytuł osiągnięcia naukowego:

Sprawy kanonizacyjne za pontyfikatu papieża Benedykta XVI. Studium prawno-kanoniczne

b) autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy:

Lidia Fiejdasz-Buczek, *Sprawy kanonizacyjne za pontyfikatu papieża Benedykta XVI. Studium prawno-kanoniczne*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2019 (ISBN 978-83-8061-689-9)

Recenzenci wydawniczy:

- 1) Prof. dr Marek Inglot SJ, Pontificia Università Gregoriana, konsultor Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych
- 2) Ks. prof. dr hab. Henryk Misztal, profesor emerytowany (KUL)

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Dnia 11 lutego 2013 r. na zakończenie Publicznego Konsystorza Zwyczajnego, papież Benedykt XVI ogłosił swoją rezygnację z posługi Biskupa Rzymu oraz zakomunikował, że od godz. 20.00 dnia 28 lutego 2013 r. rozpocznie się *sede vacante*. Podczas ostatniej audiencji generalnej ludziom zgromadzonym na placu św. Piotra wyjaśnił, że nie ma już władzy rządzenia w Kościele, lecz jako papież będzie służył modlitwą, pozostając – jak się wyraził – w „zagrodzie św. Piotra”. I tak jak w czasie pontyfikatu bardzo często przywoływał wzory niezliczonych świętych i błogosławionych; również tamtego dnia tak uczynił, mówiąc: „Św. Benedykt, którego imię noszę jako Papież, będzie mi w tym wielkim przykładem” (Audiencja generalna, 27 lutego 2013 r.).

Czas, który upłynął od tych wydarzeń, bogate nauczanie papieża Benedykta XVI o świętych, znacząca liczba promulgowanych za jego zgodą dekretów o męczeństwie, heroicznosci cnót i cudzie oraz głoszenie powszechnego powołania do świętości przez liczne beatyfikacje i kanonizacje stały się bodźcem do podjęcia tematu *Sprawy kanonizacyjne za pontyfikatu papieża Benedykta XVI. Studium prawno-historyczne*.

Głównym celem naukowym rozprawy jest odpowiedź na pytanie, w jaki sposób kształtowało się prawo i praktyka kanonizacyjna za pontyfikatu papieża Benedykta XVI. Aby ten cel zrealizować, należało sformułować inne, bardziej szczegółowe cele, mianowicie: w jaki sposób Benedykt XVI kontynuował odnowę prawa kanonizacyjnego zapowiedzianą już na Soborze Watykańskim II i przeprowadzoną przez Jana Pawła II; jakie elementy wprowadził papież Ratzinger do obrzędu beatyfikacji i kanonizacji; jaki wpływ miały one na praktykę wynoszenia do chwały ołtarzy; w jakich sprawach Papież zezwolił na

promulgowanie dekretów *super martyrio*, *super virtutibus* i *super miraculo*; wobec jakiego rodzaju zjawisk nadprzyrodzonych Konsulta Medyczna orzekła, że są one niewytłumaczalne z punktu widzenia współczesnej wiedzy medycznej; w jakim stopniu papieskie nauczanie o świętości oraz osobiste świadectwo życia wpłynęło na promowanie świętości kanonizowanej i wzory do naśladowania przedstawiane w aktach beatyfikacji i kanonizacji; do kogo adresowane są przesłania.

Pomocniczym celem rozprawy jest skatalogowanie i usystematyzowanie dekretów (*super martyrio*, *super virtutibus*, *super miraculo*), *litterae apostolicae* oraz *litterae decretales* ogłaszających kanonizację. Z czego wynikała taka potrzeba? Po pierwsze, nie istnieje obecnie oficjalny wykaz papieskich decyzji zezwalających na promulgowanie przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych wspomnianych dekretów oraz decyzji papieskich w odniesieniu do beatyfikacji i kanonizacji (ostatnie wydanie *Index ac Status Causarum* pochodzi z 1999 r.). Po drugie, te dokumenty były sukcesywnie ogłaszane w „Acta Apostolice Sedis” do 2014 r., a uwzględniając ponad roczne opóźnienia w wydawaniu dziennika urzędowego Stolicy Apostolskiej, faktycznie były dostępne znacznie później (niektóre nawet pod koniec 2015 r.). Po trzecie, porównanie różnych źródeł (np. dziennika „L’Osservatore Romano” czy „Bollettino”) pozwoliło na odtworzenie pełnej listy spraw kanonizacyjnych z okresu pontyfikatu Benedykta XVI. Kwerenda źródeł wykazała, że nie wszystkie dekryty i listy apostolskie zostały opublikowane; niektóre dekryty ukazały się dwukrotnie; w innych należało skorygować niewielkie rozbieżności między tytułem dekrytu a treścią. Po czwarte, z racji wskazanych wyżej oraz z powodu niepełnych danych zamieszczanych na oficjalnych stronach Kurii Rzymskiej, należało odtworzyć także liczbę i daty ceremonii beatyfikacyjnych (czasem różne od daty listu apostolskiego), miejsce sprawowania obrzędu, osoby delegowane do odczytania formuły beatyfikacyjnej. Należy również zauważyć, że od ogłoszenia Komunikatu Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych z 29 września 2015 r. (faktycznie zaś od 14 maja 2005 r.) beatyfikacji, która jest aktem papieskim, przewodniczy delegat Ojca Świętego. Od tego momentu zaprzestano publikowania homilii beatyfikacyjnych głoszonych przez legatów papieskich w różnych częściach świata w dzienniku urzędowym Stolicy Apostolskiej. Ukazują się one w prasie lokalnej. Treści homilii i przesłań beatyfikacji należało więc poszukiwać w zbiorach prywatnych kolejnych prefektów Kongregacji: kard. J.S. Martinsa oraz A. Amato. Znacznie trudniej było zlokalizować homilie głoszone przez innych legatów papieskich – kardynałów i biskupów Kościołów lokalnych.

Dla zrealizowania wskazanych celów naukowych rozprawę podzieliłam **na pięć rozdziałów**. Poprzedziłam je *Wstępem*, w którym m.in. wyjaśniłam, jak wielką uwagę papież Benedykt XVI kierował ku świętym, dając temu wyraz przez osobiste świadectwo oraz nauczanie. Częściej, niż czynił to Jan Paweł II, odwoływał się do ich przykładu, nauczania, wstawiennictwa. Starał się zafascynować nadprzyrodzonym urokiem świętości, ukazując w akcie beatyfikacji i kanonizacji, że świętość nie jest luksusem zarezerwowanym nielicznym, lecz jest ofiarowana wszystkim.

Papież Benedykt XVI wniósł znaczący wkład w reformę prawa kanonizacyjnego. Jej treść w kontekście „odziedziczonego” po poprzednikach stanu prawnego jest przedmiotem rozważań w rozdziale pierwszym, wprowadzającym.

W następnych trzech rozdziałach skatalogowałam i przeanalizowałam 388 dekretów w j. łacińskim (około 1200 stron) kończących drugą fazę postępowania beatyfikacyjnego i kanonizacyjnego w sprawie męczeństwa, heroicznego cnót oraz cudów. Te analizy mają pionierski charakter. Z uwagi na dość ogólny charakter dekretów w sprawach grup męczenników czy skróconego opisu nadzwyczajnego zdarzenia (cudu), konieczne było ukazanie szerszego kontekstu badanych spraw i sięgnięcie do akt spraw opracowanych w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych. Kilkumiesięczne staże naukowe, które odbyłam w Rzymie m.in. w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych (2010) oraz na Papieskim Wydziale Teologicznym *Seraphicum* (2012, 2014) pozwoliły na pozyskanie większości kopii akt spraw (*positiones*) wykorzystanych w rozprawie. Do pozostałych dotarłam w Bibliotece Papieskiego Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie. Kwerendę uzupełniającą przeprowadziłam w bibliotekach: Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego (2012, 2014), Katolickiego Uniwersytetu w Louvain (Belgia, 2013), Uniwersytetu Yonsei w Seulu (Korea Południowa, 2015) oraz Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Z każdą beatyfikacją i kanonizacją łączy się przesłanie, czyli walor eklezjalny sprawy.

W formie skróconej zamieszczony jest w zredagowanym po łacinie liście apostolskim wydawanym z okazji beatyfikacji lub papieskim dekrecie ogłaszającym kanonizację. Rozwinięcie waloru następuje w homilii wygłoszonej przez papieża (lub jego legata w przypadku beatyfikacji). Przesłaniom ogólnym i skierowanym do konkretnych środowisk dedykowany jest rozdział piąty.

Przyjęty układ rozprawy, odpowiadający fazom postępowania kanonizacyjnego, oraz przeprowadzone w kolejnych rozdziałach analizy umożliwiły osiągnięcie wyników badań zarówno w odniesieniu do prawa, jak i praktyki kanonizacyjnej.

1. Benedykt XVI bardzo cenił pedagogiczną **mądrość postępowania kanonizacyjnego** i znaczący wkład Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w dzieło ewangelizacji.

2. Ważnym dokumentem zaaprobowanym przez Benedykta XVI jest *Sanctorum Mater* Instrukcja Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych z 17 maja 2007 r. o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych. Jej celem było m.in. usunięcie nieprawidłowości w stosowaniu prawa kanonizacyjnego na przestrzeni ostatnich 25 lat, wyjaśnienie norm tego prawa i ułatwienie ich zastosowania. Uczestnikom zebrania plenarnego Kongregacji obradującym nad treścią instrukcji, w specjalnym przesłaniu Benedykt XVI przypomniał o konieczności prowadzenia skrupulatnych dochodzeń i wiernego stosowania prawa.

Dokument *Sanctorum Mater* ma rangę instrukcji. Zgodnie z kan. 34 Kodeksu Prawa Kanonicznego postanowienia instrukcji nie zmieniają ustaw, ale wyjaśniają ich przepisy oraz rozwijają i określają racje, jakie należy uwzględnić przy ich zachowywaniu. W mojej ocenie treść instrukcji ma charakter porządkujący, wyjaśniający i jednak poszerzający. Uwagę zwraca nie tylko liczba jednostek redakcyjnych (aż 150 artykułów), ale także wprowadzenie do jej treści pewnego *novum*. Do instrukcji włączono np. noty Kongregacji z 1999 r.

zakazujące udziału postulatora w przesłuchaniu świadków oraz zabraniające ujawniania pytań przed ich przesłuchaniem. Instrukcja zapewnia szeroką ochronę swobody wypowiedzi cenzorom teologom. W sposób jednoznaczny wskazuje drogę do kanonizacji tzw. dawnego błogosławionego, w zależności od tego czy w przeszłości miała miejsce confirmacja kultu w starej czy w nowej formie. Określa procedurę przeniesienia kompetencji na inne forum kościelne. Mimo pewnych zastrzeżeń instrukcja, jako akt wykonawczy do ustawodawstwa z 1983 r., stała się cennym przewodnikiem dla wszystkich, którzy zajmują się prowadzeniem spraw kanonizacyjnych.

3. Benedykt XVI, kierując się racjami teologicznymi i pastoralnymi, dla podkreślenia **różnicy między beatyfikacją i kanonizacją** wprowadził zmiany w sposobie sprawowania tych obrzędów. Od 14 maja 2005 r. beatyfikacji z mandatu Ojca Świętego przewodniczy legat papieski – z zasady prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych lub biskup diecezji. Zasadniczo miejscem wydarzenia jest diecezja, w której prowadzona była diecezjalna faza procesu beatyfikacyjnego (albo inne uznane za właściwsze miejsce). Ustaliłam, że papież Ratzinger beatyfikował łącznie 870 osób, przy czym z jego mandatu odbyło się 114 ceremonii, podczas których legaci papiescy beatyfikowali 774 męczenników i 94 wyznawców w 28 państwach na 5 kontynentach. Ojciec Święty osobiście przewodniczył beatyfikacji kard. J.H. Newmana w Anglii i Jana Pawła II w Watykanie. Wszystkie ceremonie odbyły się podczas celebracji eucharystycznej.

Zmiany w obrzędzie kanonizacji wynikały z ponownego odczytania Konstytucji o Liturgii *Sacrosanctum Concilium*. Po raz pierwszy odnowiony rytuał obrzędu kanonizacji Benedykt XVI zastosował 21 października 2012 r., podczas 10. kanonizacji pontyfikatu. Najważniejszą zmianą było wyprowadzenie aktu poza celebrację eucharystyczną oraz zachowanie w nim wyłącznie języka łacińskiego. Zasadniczym zaś powodem zmian było podkreślenie większej rangi kanonizacji w porównaniu z beatyfikacją. Formuła kanonizacyjna nie uległa żadnej zmianie.

4. Biskup Rzymu, jako najwyższy prawodawca w Kościele łacińskim, ma władzę **dyspensowania** od „prawa czysto kościelnego w poszczególnym przypadku”. Poza dwoma, jak się wydaje, powszechnie znanymi przypadkami udzielenia dyspensy co terminu rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego, w aktach spraw kanonizacyjnych znalazłam i scharakteryzowałam inne dyspensy papieskie. Ten fragment rozprawy ma nowatorski charakter.

5. Od początku istnienia Kościoła miarą świętości jest **męczeństwo**. Benedykt XVI we wspomnianym przesłaniu do uczestników sesji plenarnej Kongregacji potwierdził niezmienną i wciąż aktualną naukę o męczeństwie, zgodnie z którą „męczeństwo jest dobrowolnym przyjęciem śmierci za wiarę w Chrystusa lub za jakąś cnotę, która odnosi się do Boga”. Proces beatyfikacyjny ma doprowadzić do pewności moralnej, że śmierć ofiary była rzeczywista (fizyczna), że została przyjęta przez męczennika w sposób wolny i świadomy *in amore fidei* oraz że została zadana przez prześladowcę *in odium fidei*.

Pewność moralna towarzyszyła papieżowi Ratzingerowi, gdy po osobistej lekturze kart audiencyjnych, podczas 19 audiencji prywatnych udzielonych prefektowi Kongregacji upoważnił go do promulgowania 72 dekretów *super martyrio*. Ustaliłam, że dotyczą one

łącznie 1819 męczenników zamordowanych *in odium fidei* w latach 1480-1993. Ponad połowa dekretów (39) dotyczy grup męczenników (łącznie 1781 osób), w tym 34 grupy to 770 męczenników – ofiary antyklerykalizmu hiszpańskiego. Historycznie najliczniejszą grupę tworzą Antoni Primaldo i 800 Towarzyszy (†1480). Zaobserwowałam, że sprawy łączono jeżeli śmierć nastąpiła podczas tego samego prześladowania i w tym samym miejscu. Ponieważ nie kanonizuje się męczenników anonimowych, w analizowanych sprawach (także grup męczenników) widoczne jest indywidualne podejście do każdego świadka wiary, ukierunkowane na poznanie jego życia, motywacji religijnej oraz przygotowania dalszego do męczeństwa. Zbadałam też motyw działania prześladowców oraz fakt śmierci fizycznej, który musi być historycznie pewny.

Obliczyłam, że w 89,5% przypadków śmierć zadano na terenie Europy. Szczegółowe analizy (przedstawiane w formie wykresów i tabel) pozwoliły nie tylko na odtworzenie geografii męczeństwa, socjologii męczenników (stanu w Kościele, wieku, płci, przynależności zakonnej) ale także na przeanalizowanie elementów prawno-kanonicznych męczeństwa i sposobów zadawania śmierci. Ustaliłam m.in., że najłatwiej aktualną intencję poniesienia śmierci męczeńskiej można było wykazać tam, gdzie byli świadkowie zdarzenia (np. w sprawie beatyfikacyjnej bł. Albertyny – niezłomny upór dziewczyny potwierdził w procesie karnym jej morderca) albo gdzie męczennik wyraźnie przebaczył swoim oprawcom (np. o. Eufrazjusz od Dzieciątka Jezus, o. Victor Chumillas Fernández i jego 21 Towarzyszy). W przypadku braku naocznych świadków śmierci badano bardzo dokładnie przygotowanie dalsze do męczeństwa: zachowanie męczennika w chwili aresztowania, torturowania, uwięzienia, prowadzenia na śmierć. Wykorzystywano dowody z opinii lekarskich (autopsja Lindalvy Justo de Oliveira) i opinie biegłych sądowych obecnych przy ekshumacji zwłok. W ten sposób upewniano się o ostatecznym wytrwaniu męczennika w wierze (jak m.in. w sprawie sióstr Federa Ferragutcasas). Tylko w grupie 188 męczenników japońskich były dzieci. Akta sprawy dokumentują m.in. przykład 5-letniego Ignacego Uchibori, który nie wyrzekł się wiary, gdy obcinano mu palce u rąk!

Ustaliłam, że motyw religijny działania prześladowców zakamuflowany pod polityczną maską skrywany był m.in. w sprawach męczenników praskich, rewolucji francuskiej, Łazarza Pillai, Alojzego Andritzkiego. Po raz pierwszy Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych orzekła, na czym polegało *odium fidei* mafii sycylijskiej (sprawa ks. Józefa Puglisi).

Śmierć zadawano w sposób bezpośredni: przez ścięcie, rozstrzelanie, utopienie, zasztyletowanie, ukrzyżowanie, spalenie żywcem, lub pośredni przez stosowanie długich i sadystycznych tortur jak wielokrotne zanurzanie we wrzących źródłach siarkowych czy udręki dołu oraz *ex aerumnis carceris*.

6. Miarą świętości wyznawców jest **praktykowanie cnót w stopniu heroicznym**. W ciągu niespełna 8 lat pontyfikatu, podczas 27 audiencji prywatnych Benedykt XVI polecił promulgować 181 dekretów *super virtutibus*. Ustaliłam m.in., że odnoszą się one do sług Bożych pochodzących z 31 państw. Drogę do świętości realizowali w różnych okolicznościach historycznych, żyjąc na przełomie ośmiu wieków (1360-2005). Chronologicznie pierwszy jest bł. Noniusz Álvares Pereira (1360–1431), portugalski rycerz,

polityk, dowódca wojsk, po śmierci żony – karmelita. Aż 83% stanowią osoby urodzone w XIX i XX w. (w XIX w. – 116 osób, w XX w. – 34).

Wykazałam m.in., że heroicność cnót dowodzą przede wszystkim u osób dorosłych i w podeszłym wieku, bowiem osoby powyżej 65. roku życia występują aż w 65% badanych spraw. Dekrety o heroicności cnót w 38% odnoszą się do duchownych i odzwierciedlają strukturę hierarchiczną Kościoła katolickiego. Wśród nich jest 3 wielkich papieży (Pius XII, Paweł VI oraz Jan Paweł II), 3 kardynałów, 17 arcybiskupów i biskupów, 46 kapłanów: diecezjalnych (23), zakonnych (16) oraz pełniących inne, ważne zadania w Kościele (7). Pozostałe odnoszą się do osób konsekrowanych należących do kilkudziesięciu zakonów i zgromadzeń oraz osób świeckich różnych stanów i zawodów. Papież Ratzinger bardzo mocno docenił rolę zgromadzeń zakonnych i instytutów świeckich mających na celu promocję ludzką i formację chrześcijańską oraz wskazywał na aktualność ich dzieł.

W dekretach o cnotach bardzo mocno zostało zaakcentowane powszechne powołanie do świętości. Wśród czcigodnych sług Bożych są osoby z wykształceniem: medycznym, teologicznym, prawniczym, kanonicznym, filozoficznym, ekonomicznym; wykonujące zawody i zadania m.in. polityka, bankiera, profesora, dyrektora, dziennikarza, pielęgniarki, matki, ojca i inne. Prócz cnót teologicznych i kardynalnych akcentowano cnoty pochodne, stosownie do obowiązków stanu (np. u matki św. Jana Bosko łagodność, mądrość i sprawiedliwość w wychowaniu dzieci) czy wykonywanego zawodu (Hildegarda Burjan była „sumieniem parlamentu”). Wskazywano też na praktykę rad ewangelicznych. Wyakcentowano zdolność do cierpienia, która jest miarą naszej nadziei.

Wszyscy czcigodni słudzy Boży siłę i motywację do działania czerpali z głębokiej modlitwy, ofiary Eucharystycznej, adoracji Najświętszego Sakramentu. Heroiczna wiara zawsze miała wymiar społeczny. Przez przykład tych licznych wzorów do naśladowania Benedykt XVI uwarściwia wszystkich ludzi na to, jak bardzo jesteśmy odpowiedzialni za bieg historii. W dekretach o heroicności cnót Sługi Boże ukazuje jako „pomocników Boga”, którzy pełni wiary, nadziei i miłości przyczynili się do zbawienia świata (por. *Spe salvi*, nr 35).

7. Cud w prawie kanonizacyjnym jest rozumiany jako „pieczęć”, nadprzyrodzona aprobatą ze strony Boga wobec ludzkiego dowodzenia świętości kandydata na ołtarze. Cud jest środkiem dowodowym, ale i przedmiotem dowodzenia. Jest warunkiem koniecznym do beatyfikacji i kanonizacji wyznawcy oraz kanonizacji męczennika. Badanie cudu w Kongregacji następuje po orzeczeniu heroicności cnót. Konsulta Medyczna (Techniczna), złożona z wybitnych lekarzy różnych specjalności, wypowiada się co do nadzwyczajności i niewytłumaczalności przypadku z punktu widzenia współczesnej wiedzy medycznej.

Ponieważ cuda w sprawach kanonizacyjnych zostały opracowane w odniesieniu do spraw zakończonych do 2004 r. (zob. W. Bar, D. Blicharz, *Charakterystyka cudów do beatyfikacji i kanonizacji uznanych po reformie prawa kanonizacyjnego w 1983 r.*, w: *Cuda w sprawach kanonizacyjnych*, Lublin 2006, s. 153-206; A. Resch: *Miracoli dei beati*, vol. 1: 1983-1990, Città del Vaticano 1999; *Miracoli dei beati*, vol. 2: 1991-1995, Città del Vaticano 2002; *Miracoli dei santi*, vol. 1: 1983-1999, Città del Vaticano 2002), należało dokonać pierwszej analizy 135 dekretów *super miraculo* promulgowanych za zgodą papieża

Benedykta XVI. Lektura dekretów pozwoliła m.in. określić geografie cudów i scharakteryzować beneficjentów nadzwyczajnych łask.

W wyniku przeprowadzonych obliczeń i analiz ustaliłam, że w 97% niewytłumaczale przypadki dotyczyły uzdrowień z chorób: układu nerwowego (21%), układu rozrodczego (16%), układu pokarmowego (12%), układu narządu ruchu (12%), zakaźnych (10%), układu krążenia (7%), okulistycznych i laryngologicznych (6%), układu oddechowego (3%), skóry (2%), dróg moczowych (1%). W 6% urazy (3%) i zatrucia (3%) były przyczyną nieporządkanych skutków. W 22 przypadkach przyczyną chorób tych układów były nowotwory; w 15 – urazy mechaniczne (wypadki komunikacyjne, upadki z dużej wysokości, niebezpieczne wypadki z udziałem dzieci), których następstwem były uszkodzenia układu nerwowego. Jedynie 3% badanych przypadków stanowią nadzwyczajne zdarzenia polegające na ocaleniu życia w ekstremalnie trudnej sytuacji (np. śmiertelne porażenie piorunem, wpadnięcie dzieci do cysterny wypełnionej ściekami, w których jedna dziewczynka była całkowicie zanurzona przez kilka minut).

W sprawach wyznawców do zaledwie kilku znanych przypadków przypisania jednego cudu wstawiennictwu dwóch osób należy dołączyć przypadek uzdrowienia chłopczyka z ostrego zespołu aspiracji smółki z odmą opłucnową, związanego z nadciśnieniem tętniczym matki. Cud wydarzył się za wstawiennictwem małżonków Zelii i Ludwika Martin. Odpowiedź na pytanie, jak dużą liczbę męczenników można przyzywać, by przypisać im łączne wstawiennictwo, daje przypadek cudu przedstawionego do kanonizacji Antoniego Primaldo i 800 Towarzyszy. Za ich wstawiennictwem udowodniono uzdrowienie s. F. Levote z nowotworu jajnika. Taki przypadek nie miał precedensu w jurysprudencji Kongregacji.

8. Podczas pielgrzymki do Brazylii Benedykt XVI zauważył, że „Świat potrzebuje przejrzystego świadectwa życia, jasnych dusz, umysłów odznaczających się prostotą, które nie chcą być przedmiotami zaspokajania przyjemności” (São Paulo, 11 maja 2007 r.). Przykład do naśladowania ukazywany jest przez beatyfikację i kanonizację.

Bardzo bogata panorama przesłań wyłania się z dekretów papieskich na kanonizację (45), listów apostolskich (143), homilii kanonizacyjnych i beatyfikacyjnych (126). Benedykt XVI adresował przesłania do wszystkich ludzi dobrej woli, do osób ochrzczonych. W tych dokumentach odnajdujemy przesłania szczególne, skierowane do Kościoła powszechnego i partykularnego (np. na Filipinach, w Kanadzie, w regionie Kalabrii), do poszczególnych osób (młodzieży, małżeństw, rodzin, osób konsekrowanych, kapłanów, biskupów, prześladowanych z powodu Ewangelii) lub środowisk (miejsc pracy, formacji, itp.). Są one związane z okolicznościami miejsca i czasu (dotyczą ochrony życia, zdrowia, moralności, opieki nad ludźmi chorymi, starymi, niepełnosprawnymi, osobami z marginesu społecznego). Wzywają do podejmowania zadań społecznych w Kościele.

Nauczanie o świętych, tak żywo obecne w pontyfikacie Benedykta XVI, w jego świadectwie życia, miało znaczący wpływ na praktykę. Świętych nazywa „perłami”, mistrzami, pionierami i animatorami nowej ewangelizacji, animatorami powołań kapłańskich, zakonnych i świeckich, sługami miłości. Wskazuje na ich przykład, nauczanie i wstawiennictwo. Benedykt XVI stawia na miłość. Jest ona myślą przewodnią w sprawach męczenników i wyznawców, tematem pierwszej encykliki oraz głównym przesłaniem

pontyfikatu.

Otrzymane wyniki badań mogą stać się przyczynkiem do kolejnych studiów nad świętością kanonizowaną za pontyfikatu papieża Benedykta XVI. Poza walorem naukowym, systematyzującym, studium ma charakter praktyczny. Postulatorzy spraw, członkowie trybunałów kanonizacyjnych oraz wszyscy zainteresowani mogą odnaleźć w rozprawie komentarze do aktualnego ustawodawstwa i jurysprudencji Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych w sprawach udowodnienia męczeństwa, heroicznego cnót i cudów.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo – badawczych

Prowadzona przeze mnie działalność naukowo-badawcza po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych koncentrowała się **na prawie kanonizacyjnym oraz prawie wyznaniowym**.

5.1. Prawo kanonizacyjne

Przed doktoratem opublikowałam następujące artykuły: *Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych. Historia, struktura, kompetencje*, w: *Kuria Rzymska i pomniki chrześcijaństwa na szlaku do Wiecznego Miasta*, red. E. Szczot, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 41-66 (współautorstwo z H. Misztalem, udział każdego z autorów po 50%); *Zjawiska paranaturalne w sprawach beatyfikacyjnych*, „Roczniki Nauk Prawnych” 16 (2006), nr 2, s. 287-310 oraz *Cuda udowodnione do kanonizacji Ojca Pio z Pietrelciny (1887-1968)*, w: *Cuda w sprawach kanonizacyjnych*, red. W. Bar, Lublin 2006, s. 233-261.

Po doktoracie pierwszym obszarem badawczym są zagadnienia dotyczące prowadzenia postępowania kanonizacyjnego w diecezji lub eparchii. Oficjalne rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego poprzedza m.in. cenzura teologiczna pism własnych kandydata na ołtarze. Problematyka ta, podjęta wspólnie z o. prof. Z.J. Kijasem (udział każdego z autorów po 50%) w artykule pt. *Cenzura pism własnych kandydata na ołtarze*, w: *Przygotowanie sprawy beatyfikacyjnej. Aktualny stan prawny*, red. W. Bar, L. Fiejdasz, Lublin 2010, s. 99-127 była wówczas pierwszym, pełnym komentarzem do art. 62-67 *Sanctorum Mater* instrukcji Kongregacji obowiązującej od 18 lutego 2008 r. Artykuł znalazł uznanie w gronie kanonistów i był wielokrotnie przywoływany w literaturze przedmiotu (zob. załącznik nr 4).

W kręgu moich zainteresowań naukowych pozostaje też procedura prowadzenia spraw dawnych. Przeprowadzone przez mnie studium spraw dawnych oraz fakt uszczegółowienia tej procedury w instrukcji *Sanctorum Mater* stały się bodźcem do napisania artykułu *Kilka uwag o polskich procesach prowadzonych drogą kultu*, w: „Świętość kanonizowana”, t. 7: *Sprawy dawne*, praca zbiorowa pod redakcją Sz.T. Praśkiewicz, Kraków 2011, s. 107-131.

Ciekawym obszarem badań w kontekście dowodzenia praktyki cnót heroiczych jest weryfikacja zjawisk mistycznych u kandydatów na ołtarze. Treści te, będące kontynuacją badań sprzed doktoratu, zgłębiałam w artykułach: *Przegląd zjawisk mistycznych i paramistycznych w życiu wybranych świętych i błogosławionych*, w: „Świętość kanonizowana”, t. 12: *Zjawiska nadzwyczajne*, red. Sz.T. Praśkiewicz, Kraków 2014, s. 75-97 oraz w artykule pt. *Bogactwo fenomenów mistycznych i paramistycznych w życiu św. o. Pio z*

Pietrelciny, w: „Świętość kanonizowana”, t. 12: *Zjawiska nadzwyczajne*, red. Sz.T. Praškiewicz, Kraków 2014, s. 133-164.

Ważnym obszarem badawczym jest procedura dowodzenia cudu. W artykule pt. *Eksperci i biegli w dowodzeniu cudu na terenie diecezji*, w: „Świętość kanonizowana”, t. 5: *Zagadnienie cudu w postępowaniu kanonizacyjnym na szczeblu diecezjalnym*, red. Sz.T. Praškiewicz, Kraków 2010, s. 49-68 wskazałam m.in. na niespójność zastosowanych w przepisach ustawodawstwa szczególnego pojęć „ekspert” i „biegły” oraz na trudności w interpretacji art. 78 § 2 instrukcji *Sanctorum Mater* w relacji do art. 60 § 3 teże.

W fazie rzymskiej sprawy niewytłumaczalność zjawiska bada organ kolegialny Kongregacji – Konsulta Medyczna (lub Techniczna). W artykule pt. *Nowy Regulamin Konsulty Medycznej z 23 września 2016 r.* („Kościół i Prawo” 6 (19) 2017, nr 2, s. 241-250) dokonując pewnych odniesień do wcześniejszych regulaminów tego organu Kongregacji scharakteryzowałam jego treść wskazując na nowości wprowadzone do praktyki kanonizacyjnej. Kontynuacją tych badań jest artykuł pt. *Dowodzenie cudu według nowego Regulaminu Konsulty Medycznej*, w: *Prawo i praktyka kanonizacyjna za pontyfikatu papieża Franciszka*, red. L. Fiejdasz-Buczek, Wydawnictwo KUL, Lublin 2019, s. 37-57.

Natomiast w monografii pt. *Postępowanie kanonizacyjne w diecezji lub eparchii*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2017, ss. 350 napisanej wspólnie z ks. prof. Henrykiem Misztalem, autorzy opatrzyli komentarzem przebieg pierwszej fazy postępowania. W tej pozycji uwzględniono nowe akty prawne, m.in. *dotyczące administrowania funduszami przeznaczonymi na prowadzenie spraw beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych* z 10 marca 2016 r. oraz wprowadzające nową miarę świętości. Ogłosił ją 11 lipca 2017 r. papież Franciszek w liście apostolskim w formie *motu proprio Maiorem hac dilectionem* o ofiarowaniu życia. W części drugiej monografii zamieszczono wszystkie akty prawne wydane w sprawach kanonizacyjnych od 1983 r. Kilka z nich po raz pierwszy zostało opublikowanych w języku polskim.

W działalności naukowej aktualny i trafiony okazał się temat pt. *Kształtowanie się pojęcia relikwii: aspekt prawny*. Artykuł opublikowany w serii „Świętość kanonizowana”, t. 11: *Kult relikwii*, red. Sz.T. Praškiewicz, Kraków 2013, s. 17-38, był próbą odpowiedzi na liczne pytania, co jest relikwią, a co nią już nie jest? Jakim relikwiom należy się kult publiczny? Z uwagi na brak w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. pojęcia „relikwii”, wykazałam, że przynajmniej od 1628 r., znaczenie miał fakt, czy relikwia jest znaczna, czy nieznaczna. Taki też podział przyjęła Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych w instrukcji z 8 grudnia 2017 r. *Relikwie w Kościele: kult i zachowywanie*. Udział w ekshumacji doczesnych szczątków Sługi Bożego oraz ogłoszenie przez Kongregację Spraw Kanonizacyjnych nowej instrukcji dotyczącej *Relikwii w Kościele*, wpłynęły na podjęcie tematu pt. *Pojęcie relikwii oraz kanoniczne rozpoznanie, przeniesienie i konserwacja doczesnych szczątków sług Bożych według instrukcji Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych z 8 grudnia 2017 roku*, „Roczniki Nauk Prawnych” 28 (2018), nr 3, s. 193-207.

Inną tematyką chętnie podejmowaną przeze mnie w pracach naukowych jest ukazywanie przykładów do naśladowania, czyli egzemplifikacja waloru eklezjalnego spraw. Do tego obszaru badań zaliczam następujące artykuły: *John Paul II's apostolic journeys to*

Poland and the gift of new Saints and Blessed, w: *The Heritage of John Paul II*, eds. L. Fiejdasz-Buczek, R. Leżohupski, Wydawnictwo KUL, Lublin 2016, pp. 79-100 (oraz wersję poszerzoną w j. polskim: *Jana Pawła II pielgrzymowanie do Polski i dar nowych świętych oraz błogostawionych*, w: *Dziedzictwo Jana Pawła II*, red. L. Fiejdasz-Buczek, Wydawnictwo KUL, Lublin 2016, s. 83-109; *Wzory życia rodzinnego osób zaangażowanych w politykę*, w: *Rodzina i polityka*, red. E. Szczot, Wydawnictwo KUL, Lublin 2015, s. 147-170; *Bł. cesarz Karol Habsburg (1887-1922). Chrześcijański polityk w służbie rodziny i narodu*, „Roczniki Nauk Prawnych” 26 (2016), nr 1, s. 71-89 oraz *Wzory odpowiedzialności społecznej w polityce*, „Teki Komisji Prawniczej” 6 (2013), s. 48-59.

W 2012 r. na rozpoczęcie Roku Wiary papież Benedykt XVI nadał świętym Hildegardzie z Bingen i Janowi z Avili tytuł Doktora Kościoła. Wydarzenia te były inspiracją do pochylenia się nad wybitną doktryną tych Świętych, aktualnością ich nauki oraz przesłania. Treści te zawarłam w artykułach: *Kanonizacja równoznaczna Hildegardy z Bingen i nadanie tytułu Doktora Kościoła*, w: „Świętość kanonizowana”, t. 13: *Doktorzy Kościoła*, red. Sz. T. Praškiewicz, Kraków 2015, s. 89-106 oraz *Święty Jan z Ávila – Doktor Kościoła*, w: „Świętość kanonizowana”, t. 13: *Doktorzy Kościoła*, red Sz.T. Praškiewicz, Kraków 2015, s. 73-87.

W obszarze badań nad prawem kanonizacyjnym mieści się także artykuł pt. *Udział adwokatów w procesie kanonizacyjnym. Studium historycznoprawne*, „Roczniki Nauk Prawnych” 23 (2013), nr 4, s. 91-118 oraz opracowane przeze mnie hasła: *Relator do spraw świętych*, w: „Encyklopedia katolicka”, t. 16, Lublin 2012, kol. 1388-1389; *Stuga Boży*, „Encyklopedia katolicka”, t. 18, Lublin 2013, kol. 299-300.

Osobną część mojego dorobku naukowego stanowią artykuły dotyczące nauki i nauczania prawa kanonizacyjnego w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II. Tego obszaru badań dotyczą następujące artykuły: *Katedra Prawa Kanonizacyjnego*, w: *Księga jubileuszowa z okazji 90-lecia Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, red. A. Dębiński, S. Jóźwiak, A. Kawalko, M. Kruszewska-Gagoś, H. Witczak, Wydawnictwo KUL, Lublin 2008, s. 523-550; *In negotio tantae gravitatis. Sylwetka naukowa Księdza Profesora Henryka Misztala*, w: *Ks. Henryk Misztal, Duc in altum. Sprawy kanonizacyjne. Wybór pism*, red. L. Fiejdasz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2009, s. 13-35.

5.2. Prawo wyznaniowe

Pierwszym obszarem badawczym związanym z przygotowaniem rozprawy doktorskiej były kwestie stosowania prawa przez Urząd do Spraw Wyznań oraz terenowe organy administracji państwowej na Rzeszowszczyźnie. Studium akt wytworzonych przez 23 lata funkcjonowania w strukturze PWRN w Rzeszowie Wydziału do Spraw Wyznań i 7 lat aktywnego działania referatów do spraw wyznań w prezydiach powiatowych (miejskich) rad narodowych w woj. rzeszowskim, pozwoliły na sprecyzowanie wniosków w odniesieniu do roli, jaką Wydział odegrał w rozbijaniu jedności duchowieństwa rzymskokatolickiego. Wnioski te zawarłam w powstałej na bazie doktoratu monografii pt. *Stosowanie prawa przez*

Wydział do Spraw Wyznań w Rzeszowie wobec duchownych Kościoła katolickiego w latach 1950-1973, Lublin 2012, ss. 395.

Po doktoracie natomiast, dzięki wcześniejszej, kilkuletniej kwerendzie akt wytworzonych przez terenowe organy administracji państwowej, znajdujących się m.in. w Archiwum Państwowym w Rzeszowie oraz w Instytucie Pamięci Narodowej w Rzeszowie odtworzyłam strukturę, zadania i faktyczne cele utworzonych w 1950 r. referatów do spraw wyznań (*Organizacja referatów do spraw wyznań przy prezydiach powiatowych rad narodowych w latach 1950-1957 na terenie województwa rzeszowskiego*, „Prace Historyczno-Archiwalne” 2010, t. 22, s. s. 169-182). Wskazałam na szkodliwe dla Kościoła katolickiego działania Wydziału do Spraw Wyznań, które miały na celu np. zlaicyzowanie służby zdrowia (*Rola Wydziału do Spraw Wyznań Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie w laicyzacji służby zdrowia*, „Studia z Prawa Wyznaniowego” 2009, t. 12, s. 199-218, systematyczne ograniczenie zagwarantowanej konstytucyjnie zasady wolności sumienia i wyznania (*Opór społeczeństwa wobec działań Wydziału do Spraw Wyznań w Rzeszowie*, „Studia z Prawa Wyznaniowego” 2010, t. 13, s. 117-142 oraz represjonowanie kapłanów pozostający w łączności z biskupami, Episkopatem i Stolicą Apostolską: *Father Franiszek Penar’s case as an example of instrumentalization of law in the Polish People’s Republic*, w: „Humanitarian Corpus”, iusse 8, ed. V.I., Bondar, I.I., Drobot, L.V., Dolynska et al., Winnica 2016, s. 143-149. W artykule pt. *Ruch „księży patriotów” w krajach Europy Środkowo-Wschodniej*, w: *Актуальні проблеми історії держави і права країн Центрально-Східної Європи (присвячено 150-річчю Освальда Бальцера). Матеріали Міжнародної Наукової Конференції (24-25 квітня 2009 р.)*, Львів 2009, s. 44-47, ukazałam plan walki z Kościołem katolickim w państwach bloku wschodniego.

Połączeniem zainteresowań naukowych w obszarze prawa wyznaniowego PRL i prawa kanonizacyjnego jest artykuł pt. *Prowadzenie sprawy beatyfikacyjnej drogą męczeństwa z rąk komunistycznych prześladowców na przykładzie bł. ks. Władysława Findysza*, opublikowany w serii „Świętość kanonizowana”, t. 8: *Prowadzenie sprawy beatyfikacyjnej drogą męczeństwa*, red. Sz.T. Praškiewicz, Kraków 2012, s. 107-142.

5.3. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze

Do pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych należy zaliczyć redakcję naukową oraz współredakcję następujących monografii wieloautorskich (*Prawo i praktyka kanonizacyjna za pontyfikatu papieża Franciszka*, red. Lidia Fiejdasz-Buczek, Wydawnictwo KUL, Lublin 2019, ss. 182; *Dziedzictwo Jana Pawła II*, red. L. Fiejdasz-Buczek, Wydawnictwo KUL, Lublin 2016, ss. 164; *Ks. Henryk Misztal, Duc in altum. Sprawy kanonizacyjne. Wybór pism*, red. L. Fiejdasz, Lublin 2009, ss. 764; *The Heritage of John Paul II*, red. L. Fiejdasz-Buczek, R. Leżohupski [udział redaktorów po 50%], Wydawnictwo KUL, Lublin 2016, ss. 230; *Przygotowanie sprawy beatyfikacyjnej. Aktualny stan prawny*, red. W. Bar, L. Fiejdasz [udział redaktorów po 50%], Wydawnictwo KUL, Lublin 2010, ss. 222; *O Sanctorum Mater*, red. W. Bar, L. Fiejdasz [udział redaktorów po 50%], Wydawnictwo KUL, Lublin 2008, ss. 120.

Byłam ponadto współredaktorem publikacji promujących Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL: *Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II*, red. K. Burczak, L. Fiejdasz-Buczek, A. Haładaj, S. Hypś, R. Pal, Lublin 2016, ss. 189 [współudział 20%]; *Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji. Historia. Ludzie. Struktura*, red. L. Fiejdasz, P. Stanisław, E. Szczot, Lublin 2010, ss. 222 [współudział 33%].

Moja aktywność naukowa przejawiała się także w zorganizowaniu lub współorganizowaniu konferencji naukowych o zasięgu międzynarodowym: *Przygotowanie sprawy beatyfikacyjnej*. Konferencja międzynarodowa połączona z wręczeniem Księgi jubileuszowej *Duc in altum. Sprawy kanonizacyjne. Wybór pism* Księdzu Profesorowi Henrykowi Misztalowi z racji 40-lecia pracy naukowo-dydaktycznej oraz 25-lecia istnienia Katedry Prawa Kanonizacyjnego, Lublin 23 listopada 2009 r. (organizator); *Święty pośród Świętych. Przed kanonizacją Jana Pawła II*, Międzynarodowa konferencja naukowa, 2 kwietnia 2014 r., (współorganizator 50%); *Sprawy kanonizacyjne po Sanctorum Mater – 10 lat doświadczeń*, Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Lublin, 8 listopada 2017 r.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora wygłosiłam 18 referatów podczas międzynarodowych i ogólnopolskich konferencji naukowych. Uczestniczyłam w blisko 60 konferencjach naukowych w kraju i za granicą.

Moje badania naukowe mają również wymiar praktyczny. Od 2010 r. prowadzę punkt konsultacyjny w sprawach kanonizacyjnych, w którym udzielam bezpłatnych porad prawnych w sprawach kanonizacyjnych. W charakterze eksperta zostałam powołana na członka komisji do ekshumacji, kanonicznego rozpoznania i zabezpieczenia doczesnych szczątków Sługi Bożego ks. Wincentego Granata. Byłam także członkiem-ekspertem kapituły konkursowej podczas finału VIII Ogólnopolskiego Konkursu prawa kanonicznego (7 marca 2018 r. Warszawa UKSW). Dwukrotnie byłam promotorem pomocniczym w przewodach doktorskich.

Należę do Towarzystwa Naukowego KUL (Wydział Nauk Prawnych), Stowarzyszenia Kanonistów Polskich oraz Stowarzyszenia Absolwentów Wydziału Prawa KUL.

Pozostałe osiągnięcia naukowe, międzynarodowe, dydaktyczne, popularnonaukowe i organizacyjne zostały scharakteryzowane w załączniku nr 4 do wniosku.

Sidra Fiejdasz-Buczek